

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

IZVEŠTAJA SA REVIZIJE GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA OPŠTINE DJAKOVICA ZA 2023 GODINU

Priština, jun 2024.

SADRŽAJ IZVEŠTAJA

- 1 Mišljenje revizije
- 2 Nalazi i preporuke
- 3 Sažeta informacija o planiranju i izvršenju budžeta
- 4 Napredak u sprovođenju preporuka

Dodatak I: Pismo potvrde

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR i drugih delova Godišnjeg Izveštaja

1 Revizorsko mišljenje

Završili smo reviziju finansijskih izveštaja opštine Djakovica za godinu koja se završava 31. decembra 2023. godine, u skladu sa Zakonom o Nacionalnoj Kancelariji Revizije Republike Kosova i Međunarodnim Standardima Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Revizija je izvršena prvenstveno kako bi nam omogućila da izrazimo mišljenje o finansijskim izveštajima i zaključak o usaglašenosti sa nadležnim organima.¹

Kvalifikovano mišljenje o godišnjim finansijskim izveštajima

Završili smo reviziju godišnjih finansijskih izveštaja opštine Djakovica (OD), koji sadrže izveštaj o primanjima i uplatama u gotovini, izveštaj o izvršenju budžeta i beleške objašnjenja o finansijskim izveštajima, uključujući rezime značajnih računovodstvenih politika i ostale izveštaje², za godinu koja se završila 31. decembra 2023.

Po našem mišljenju, osim uticaja pitanja opisanih u stavu Osnova za kvalifikovano mišljenje, Godišnji Finansijski Izveštaji opštine Djakovica, predstavljaju istinitu i realnu sliku u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor, prema računovodstvu zasnovanom na gotovini.

Osnova za kvalifikovano mišljenje

- B1 Opština je pogrešno klasifikovala troškove u iznosu od 929,959€ iz neadekvatne ekonomske kategorije. Od kapitalnih investicija iz trezora su izvršene isplate u iznosu od 790,206€ za isplatu sudskih/izvršnih odluka za jubilarne plate i beneficije, kao i iznos od 77,187€ isplaćen iz roba i usluga za plate i naknade. Takođe, isplate u iznosu od 54,567€ iz kapitalnih investicija spadaju u kategoriju roba i usluga.

Opširnije pogledajte potpoglavlje 2.1 Pitanja koja utiču na revizorsko mišljenje

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. U skladu sa ONISA-P-10, MSVIR 130, Etički kodeks NKR-a kao i drugim relevantnim zahtevima za reviziju GFI budžetskih organizacija, NKR je nezavisna od revidiranog subjekta. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i prikladni za osiguranje osnovu za mišljenje.

Zaključak o usklađenosti

Izvršili smo reviziju da li su naknadni procesi i transakcije u skladu sa utvrđenim revizorskim kriterijumima koji proizilaze iz zakona koji se primenjuje na subjekt revizije u kontekstu korišćenja finansijskih sredstava.

Prema našem mišljenju, pored uticaja pitanja opisanih u odeljku Osnova za zaključak o usklađenosti, transakcije izvršene u procesu izvršenja budžeta opštine Djakovice bile su, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa određenim kriterijumima revizije koji proizilaze iz zakonodavstva primenljivog na subjekat revizije u kontekstu upotrebe finansijskih sredstava.

Osnova za zaključak

- A1 Nepravilna primena građevinske naknade.
- A2 Nedostatak uplata za kapitalni projekat.
- A3 Kašnjenje u završetku ugovorenih radova.

- B2 Slabosti u procesu inspeksijskog nadzora imovine
- B3 Slabosti u pripremi tehničke specifikacije u dosijeima tendera.
- B4 Kašnjenja u isplatama računa.
- B5 Nedostaci u obradi plaćanja
- B6 Slabosti u upravljanju projektima preko elektronske platforme za e-nabavke.

Opširnije pogledajte potpoglavlje 2.2 Pitanja koja utiču na zaključak o usklađenosti

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. U skladu sa ONISA-P-10, MSVIR 130, Etički kodeks NKR-a kao i drugim relevantnim zahtevima za reviziju GFI budžetskih organizacija, NKR je nezavisna od revidiranog subjekta. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i prikladni za osiguranje osnovu za zaključak.

Odgovornosti Menadžmenta i upravnih organa o godišnjim finansijskim izveštajima

Predsednik Opštine odgovoran je za pripremu i realnu prezentaciju finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva u Javnom Sektoru - Finansijsko Izveštavanje zasnovano na Računovodstvu Gotovine. Takođe, Predsednik Opštine odgovoran je za uspostavljanje unutrašnjih kontrola, za koje utvrdi da su neophodne kako bi se omogućilo sastavljanje finansijskih izveštaja, bez pogrešnog prikazivanja materijalnih izveštaja izazvanih bilo prevarom ili greškom. To uključuje ispunjavanje zahteva koji proizilaze iz Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornosti i Uredba br. 01/2017 o Godišnjem Finansijskom Izveštavanju Budžetskih Organizacija.

Predsednik opštine je odgovoran za obezbeđivanje nadzora nad postupkom finansijskog izveštavanja Opštine Djakovice.

Odgovornosti Menadžmenta o Usklađenosti

Menadžment opštine Djakovice je takođe odgovoran za korišćenje finansijskih sredstava opštine Djakovice u skladu sa Zakonom o upravljanju javnim finansijama i odgovornošću i svim ostalim važećim pravilima i propisima.³

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naši ciljevi su da pružimo razumno uverenje da finansijski izveštaji u celini ne sadrže materijalno značajne pogreške, bilo zbog prevare ili greške, i da izdajemo/izradimo revizorski izveštaj koji uključuje naše mišljenje. Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, pojedinačno ili u grupi, razumno očekuje da utiču u ekonomskim odlukama korisnika koje se donose na osnovu ovih finansijskih izveštaja.

Naš cilj je takođe da izrazimo revizorsko mišljenje o usklađenosti relevantnih vlasti Opštine Djakovice sa svim primenljivim politikama Opštine Djakovice, pravilima i propisima u vezi sa korišćenjem finansijskih resursa revidiranog subjekta.

Kao deo revizije u skladu sa Zakonom o NKR i ISSAI, vršimo profesionalnu presudu i održavamo profesionalni skepticizam tokom cele revizije. Mi takođe:

- Identifikujemo i procenimo rizike od materijalno značajnih pogrešnih prikazivanja finansijskih izveštaja, bilo zbog prevare ili greške, izradimo i izvršimo revizorske postupke koji odgovaraju na te rizike, i pribavimo revizijske dokaze koji su dovoljni i prikladni da obezbedimo osnovu za naše mišljenje. Rizik od ne otkrivanja materijalno značajnih pogrešnih navoda koji nastaju kao rezultat prevare veći je od onog koji je rezultat greške, jer prevara može uključivati manipulaciju, falsifikovanje, namerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje unutrašnjih kontrola.
- Identifikujemo i procenimo rizike neusklađenosti sa vlastima, bilo zbog prevare ili greške, izradimo i izvršimo revizorske postupke koji su odgovorni za te rizike, i pribavimo revizijske dokaze koji su dovoljni i prikladni da pruže osnovu za naš zaključak o usklađenosti sa vlastima. Rizik od ne otkrivanja materijalno značajnih pogrešnih navoda koji nastaju kao rezultat prevare veći je od onog koji je rezultat greške, jer prevara može uključivati manipulaciju, falsifikovanje, namerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje unutrašnjih kontrola.

- Osiguramo da razumemo unutrašnju kontrolu relevantnu za reviziju, radi izrade revizorskih postupaka koji su prikladni, ali ne u svrhu izražavanja mišljenja o efektivnosti interne kontrole Opštine Djakovice.
- Procenimo prikladnost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procena i povezanih otkrivanja izvršene od strane menadžmenta.
- Procenimo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja, uključujući obelodanjivanja, da bi se osigurali da finansijski izveštaji prikazuju transakcije i osnovne događaje realno i tačno.

Između ostalog, komuniciramo sa menadžmentom i odgovornima za upravljanje, i u vezi sa obimom i vremenom revizije i važnim nalazima revizije, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje identifikujemo tokom revizije.

Od pitanja koja su preneti menadžmentu, identifikujemo ona pitanja koja su bila najrelevantnija u reviziji finansijskih izveštaja tekućeg perioda i koja se smatraju ključnim revizorskim pitanjima. Izveštaj revizije objavljuje se na veb stranici NKR-a, sa izuzetkom informacija koje su klasifikovane kao osetljive ili zbog drugih zakonskih i administrativnih zabrana, u skladu sa važećim zakonodavstvom.

2 Nalazi i preporuke

Tokom revizije primetili smo oblasti gde je potrebno poboljšanje finansijskog upravljanja i unutrašnje kontrole. Proces izveštavanja u opštini je praćen sa nedostacima, što je uočeno i tokom pripreme godišnjih finansijskih izveštaja (GFI). Po našem zahtevu, neka pitanja pokrenuta u GFI su ispravljena i dostavljena MF. Međutim, tokom procesa revizije, identifikovali smo nedostatke u upravljanju imovinom, prihodima, potraživanjima, klasifikaciji troškova, upravljanju kapitalnim projektima, kao iu postupcima javnih nabavki, koji su predstavljeni u nastavku u vidu Nalaza i preporuka. Ovi Nalazi i preporuke imaju za cilj da izvrše neophodnu korekciju finansijskih informacija predstavljenih u finansijskim izveštajima, uključujući obelodanjivanja u obliku napomena sa objašnjenjima, i da poboljšaju interne kontrole u vezi sa finansijskim izveštavanjem i usaglašenošću sa ovlašćenjima u vezi sa upravljanjem sredstvima javniog sektora. Mi ćemo pratiti (pregledati) ove preporuke tokom revizije sledeće godine.

Ovaj izveštaj je rezultirao sa 10 preporuka, od kojih su 3 (tri) nove preporuke i 7 (sedam) ponovljene.

Iz testiranih uzoraka primetili smo da je kao rezultat kolektivnog ugovora sa sudskim izvršnim postupkom, opština isplatila glavni dug u iznosu od 796,881€ za plate i dnevnice, dok su dodatne kamate i troškovi postupka sudskog/izvršnog postupka. €237,662.

2.1 Pitanja koja utiču na mišljenje revizije

Pitanje B1 - Neadekvatna klasifikacija troškova

Nalaz Finansijsko pravilo br. 01/2013/MF "O trošenju javnog novca", član 18 tačka 3 precizira da troškovi moraju imati odgovarajuće šifre, definisane Administrativnim uputstvom za računovodstveni plan. Shodno tome, član 11 AU 19/2009 o računovodstvenom planu zahteva od NKR i GFS da obezbede da sve transakcije budu registrovane u SIMFK u skladu sa strukturom računovodstvenog plana i klasifikacijama definisanim ovim AU.

Od revizije isplata, kao i obelodanjivanja u godišnjem finansijskom izveštaju, kao rezultat sudskih odluka, izvršene su isplate od strane Trezora u iznosu od 921,959€.

- Iz kategorije kapitalnih investicija isplaćeno je 790,206€ za troškove iz kategorije plata i dnevnica/dnevni obrok, kao i za robe i usluge u iznosu od 54,567€; i
- Iz kategorije roba i usluga isplaćeno je 77,187€ za troškove koji pripadaju kategoriji plata i dnevnica/dnevni obrok.

Treba napomenuti da je Opština Đakovica podnela zahtev Ministarstvu finansija, rada i transfera (MFPT) da omogući prenos sredstava iz kategorije kapitalnih investicija u kategoriju plata, a

ministarstvo je tražilo da se ovaj zahtev odobri skupština opštine. I pored toga što je opština dobila saglasnost Skupštine opštine, ministarstvo u sledećem dopisu nije dozvolilo prenos sredstava po zahtevu opštine.

Isplate jubilarnih plata i dnevnog obroka desile su se kao rezultat kolektivnog ugovora, čiji rashodi nisu planirani budžetom, a pogrešna klasifikacija je nastala kao rezultat evidentiranja troškova ne po relevantnim ekonomskim kategorijama.

Uticaj

Pogrešna klasifikacija troškova dovodi do nepravednog i netačnog odslikavanja troškova u GFP, stoga može dovesti do pogrešnog razumevanja finansijske pozicije opštine sa precenjivanjem / potcenjivanjem ekonomskih kategorija.

Preporuka B1

Gradonačelnik mora da obezbedi da se poduzmu sve radnje kako bi se rashodi planirali u adekvatnim izdvajanjima iz budžeta (ili da se sredstva preraspodele kada je to potrebno i moguće), da se plaćanje i evidentiranje troškova vrši prema odgovarajućim ekonomskim kodovima.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

2.2 Pitanja koja utiču na zaključak o usaglašenosti

Pitanje A1 - Netačna primena građevinske naknade

Nalaz Uredbom o opštinskim taksama za građevinske dozvole i dozvole za rušenje iz 2022. godine, član 17. stav 2. propisuje da; za građevinske dozvole za građevinske radove mereno po kvadratnom metru (m²) za II kategoriju, gde naknada po kvadratnom metru iznosi 1,71 €.

Tokom revizije uzorka/predmeta koji se odnosi na prihode od građevinskih dozvola, primetili smo da opština u jednom slučaju nije pravilno primenila ovu taksu. Opština je zadužila podnosioca zahteva u iznosu od 43,502 €, dok je istog morala da zaduži za iznos od 27,449 €.

Slabosti u sistemu unutrašnje kontrole dovele su do greške u pravilnoj primeni administrativne takse kako je predviđeno uredbom.

Uticao Nedostatak adekvatnih kontrola u primeni tarifa koje utvrđuje opština utiče na štetu nanetu preduzećima i građanima koji dobijaju usluge od opštine.

Preporuka A1 Gradonačelnik mora da obezbedi da kontrole unutar direkcija budu efikasne tako da se utvrđene naknade primenjuju pravedno i tačno kako se ne bi oštetili primaoci ovih usluga.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

Pitanje A2 - Nedostaci u isplatama za kapitalne projekte

Nalaz Na osnovu stava 2 člana 24 ugovora „Proširenje ulice Martiret e Kombit/Zapadni ulaz u grad“ između Opštine Đakovica i EO, koji precizira da „Ugovarni autoritet mora isplatiti izvođaču iznos koji je overen od strane menadžera projekta u roku od 30 dana od datuma svakog sertifikata”.

Tokom testiranja primetili smo da je u tri (3) uzorka/isplate u vezi sa projektom „Proširenje ulice Martirët e Kombit (pali borci naroda)/zapadni ulaz u grad plaćen iznos od 6,077€ više od radova koji su realizovani za ovaj projekat, iako još uvek nisu završene sve situacije za ovaj projekat.

Ovo se desilo zbog nedostatka internih kontrola i lošeg nadzora od strane menadžera ugovora tokom izvođenja kapitalnog projekta.

Uticaj Odobrenje za plaćanje nerealizovanih radova uticalo je na oštećenje budžeta i nerealizaciju ugovora, kako je planirano.

Preporuka A2 Gradonačelnik treba da poveća mere kontrole u upravljanju ugovorima i da obezbedi da menadžeri ugovora i njihovi nadređeni ne odobravaju situacije nezavršenih poslova, već da pregledaju isplate svake situacije u cilju usaglašavanja pre izvršenja poslednje uplate.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

Pitanje A3 - Kašnjenje u okončanju ugovorenih radova

Nalaz Pravilo br. 01/2022 za javnu nabavku taksativno u članu 70.23 tačka b predviđa da menadžer ugovora mora da obezbedi da ekonomski operater izvršava ugovor u skladu sa rokovima i uslovima navedenim u ugovoru. U javnim ugovorima koji se sklapaju između opštine i izvođača, definisani su posebni ugovorni uslovi i rok za realizaciju projekta. Rukovodioci ugovora moraju nadgledati i osigurati da se ugovori izvršavaju pravilno i na vreme.

U dva (2) slučaja smo identifikovali kašnjenja u realizaciji projekata, i to:

- Ugovor „Izgradnja teniskih terena“ u iznosu od 241,552 € , potpisan 01.09.2023. godine, nije završen po dinamičkom planu od 90 dana, što je rezultiralo kašnjenjem od oko 2 meseca.
- Ugovor „Proširenje ulice Martiret e kombit (narodni martiri) - Zapadni ulaz u grad“ u iznosu od 1,004,545 €, potpisan 03.08.2023. godine, nije završen po dinamičkom planu od 120 dana, što je rezultiralo kašnjenjem od oko 3 meseca.

Do trenutka kada smo bili pod revizijom (april 2024.), ova dva projekta još nisu bila završena.

Uzrok kašnjenja bila je neadekvatna dinamika operatera da završe projekat.

Uticaj Kašnjenja u implementaciji projekata mogu imati implikacije na budžet za narednu godinu. Ovo takođe utiče direktno na neblagovremeno pružanje infrastrukture i usluga građanima.

Preporuka A3 Gradonačelnik mora osigurati uspostavljanje kontrole u ovoj oblasti uz rigorozni nadzor u upravljanju ugovorima. Realizaciju ugovora vršiti u skladu sa dinamičkim planom/rokom za izvođenje radova/nabavke i za neopravdana kašnjenja primeniti mere/kazne predviđene ugovorom.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

Pitanje B2 - Slabosti u procesu inspeksijskog nadzora imovine

Nalaz Prema Zakonu br. 06/L-005 o porezu na nekretnine, član 15.2 propisuje da se; inspeksijski poslovi sprovede svake godine za najmanje dvadeset posto (20%) svih objekata na teritoriji opštine.

Opština za 2023. godinu nije uspjela da izvrši inspeksijski nadzor 20% uknjižene imovine, pri čemu je od 38.209 nepokretnosti tokom 2023. godine pregledala samo 4874 njih, odnosno 13%.

Ovo se desilo kao rezultat neefikasnog upravljanja inspeksijskim aktivnostima i nedovoljnog broja osoblja.

Uticaj Nepotpuna verifikacija imovine za potrebe poreza na imovinu može rezultirati nepotpunim informacijama o oporezivoj imovini, kao i uticati na netačnu procenu prihoda od poreza na imovinu i njihovu naplatu.

Preporuka B2 Gradonačelnik treba da obezbedi unapređenje procesa organizacije inspeksijskih poslova prema zakonskim kriterijumima definisanim kako bi se evidentirale eventualne promene iz inspeksijskih nadzora, kako bi ZABELEŠKE o porezu na imovinu bile potpune.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

Pitanje B3 - Slabosti u pripremi tehničke specifikacije u dosijeima tendera

Nalaz Zakon o javnim nabavkama 04 /L-042, član 28, stav 2 propisuje da; „Ugovorni autoritet će sastaviti tehničke specifikacije na način da budu usaglašene sa svrhom nabavke i u cilju obezbeđivanja što boljeg pristupa svim zainteresovanim privrednim subjektima i ponuđačima. Ugovornom organu je izričito zabranjeno da sastavlja tehničke specifikacije koje favorizuju ili diskriminišu jednog ili više ekonomskih operatera“.

U dva slučaja testiranja procedura nabavke (za projekte: Rehabilitacija asfaltnih puteva i Proširenje puta Narodni martiri - zapadni ulaz) primetili smo da je ugovorni organ i u obaveštenju o ugovoru iu dosijeu tendera, koji se odnose na infrastrukturne projekte, tražio od ponuđača da imaju glavnog revizora (lead auditor) licenciranog od strane nadležnih organa.

Ovo se desilo zbog činjenice da je jedinica koja podnosi zahteve postavila takav zahtev prilikom sastavljanja zahteva za predmetne

projekte, a kancelarija za nabavke nije imala argument da ga ukloni iz tenderske dokumentacije jer nije nadležna.

Uticaj Priprema tehničkih specifikacija koje se odnose na element koji nije značajan za planirani projekat, šteti konkurenciji i može uticati na favorizovanje određenih ekonomskih operatera.

Preporuka B3 Gradonačelnik mora da obezbedi da odgovarajuća kontrola funkcioniše preko kancelarije za nabavke, kako bi se proverilo da li jedinice koje podnose zahteve sastavljaju tehničke specifikacije u skladu sa zakonskim zahtevima i potrebama opštine, određujući standard kvaliteta rada ili snabdevanja.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

Pitanje B4 – Kašnjenje u plaćanju računa

Nalaz Zakon br. 03 /L-048 o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima, član 39.1 predviđa da se svaka važeća faktura i zahtev za plaćanje robe i usluga isplati u roku od 30 kalendarskih dana nakon prijema računa. Dok, prema članu 40, račun može izvršiti neposredno Trezor nakon prijema konačnog naloga od suda/izvršitelja.

Sa oglednog testiranja za projekat „Održavanje autoputeva i zelenila” uočili smo da kašnjenja u plaćanju računa prekoračuju rok predviđen važećim zakonom. U pet (5) slučajeva, za račune ukupne vrednosti od 163,292€, isplate nisu izvršene u zakonskom roku od 30 dana. Kašnjenja su od 14 do 191 kalendarski dan.

Zbog kašnjenja u plaćanju računa, ekonomski operateri su koristili izvršne/sudske procedure za prikupljanje sredstava. Međutim, iz analize izveštaja o troškovima, primetili smo da je opština isplatila 160,832€ glavnog duga i 5,588€ troškova kamata kao rezultat neizvršenja plaćanja u zakonskom roku.

Razlog neplaćanja obaveza na vreme je nedostatak budžetskih sredstava za blagovremeno plaćanje računa od strane relevantnih direkcija.

Uticaj Stupanje u obaveze bez obezbeđenja potrebnih sredstava utiče na povećanje neizmirenih obaveza ili budžetskih implikacija za tekuću godinu, kao i na finansijske troškove kao rezultat dodatnih opterećenja na ime kamata i usluga izvršenja.

Preporuka B4 Gradonačelnik mora da obezbedi da se stupanje u obaveze izvrši tek nakon što su budžetska sredstva unapred opredeljena, a i da se

finansijske obaveze prema izvođačima isplate u roku od 30 dana od dana prijema računa kako bi se izbegla dodatna plaćanja kamata po sudskim/izvršnim odlukama.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

Pitanje B5 – Nedostaci u procesu plaćanja

Nalaz Finansijsko pravilo br. 01/2013, član 22 propisuje da; prvo se mora podneti zahtev za kupovinu, zatim obavezivanje sredstava, narudžbenica mora biti obrađena, zatim se roba ili usluga mora primiti, a nakon prijema računa, mora se izvršiti plaćanje.

Tokom testiranja kategorije roba i usluga u dva slučaja, za račune u iznosu od 33,895€, angažovanje sredstava je izvršeno nakon prijema robe ili usluge/radova i prijema računa.

To se desilo zbog toga što nadležni službenici nisu sproveli pravila trošenja javnog novca, kao i zbog nepravilnog planiranja tokova novca.

Uticao Ulazak u obaveze bez predhodnog obezbeđenja potrebnih sredstava utiče na neplaćanje obaveza na vreme, što opterećuje budžet za narednu godinu.

Preporuka B5 Gradonačelnik mora da obezbedi da se poštuju koraci definisani pravilima koja su na snazi u vezi sa realizacijom plaćanja, tako da se tokom procesa plaćanja sredstva prvo angažuju, zatim izdaje nalog za kupovinu i na kraju se prima roba/usluga i vrši isplata.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

Pitanje B6 - Slabosti u upravljanju projektima preko elektronske platforme za e-nabavke

Nalaz Uredba br. 001/2022, o javnim nabavkama, član 70. tačka 2. Ocena učinka izvođača će se vršiti: i) u elektronskom sistemu nabavki kroz modul za ocenjivanje izvršenja ugovora; ii) od strane menadžera ugovora i direktnog nadzornika menadžera ugovora, i iii) u skladu sa priručnicima za korišćenje modula za evaluaciju učinka izvođača.

Iz obavljenog testiranja utvrđeno je da u pet postupaka nabavki nije održavano i arhivirano upravljanje ugovorima i vrednovanje učinka izvođača putem elektronskog sistema javnih nabavki (e-nabavke).

Do nekorisćenja modula za upravljanje ugovorima u e-nabavkama došlo je usled nedostatka odgovarajućih informacija/znanja kod

menadžera ugovora o primeni modula za upravljanje ugovorima u e-nabavkama.

Uticaj

Neodržavanje i arhiviranje ugovora kroz sistem javnih nabavki može dovesti do nepravilnog upravljanja ugovorima. Neizveštavanje o fizičkom napretku kapitalnih projekata, kao i neažuriranje informacija o realizaciji ugovora u elektronskom modulu onemogućava blagovremenu analizu, praćenje i ocenu učinka realizacije ugovora.

Preporuka B6

Gradonačelnik mora osigurati praćenje obuka za menadžere projekata, kako bi se osiguralo da će se upravljanje ugovorima održavati i arhivirati u elektronskom sistemu javnih nabavki.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

2.3 Pitanja finansijskog upravljanja i usklađenosti

2.3.1 Potraživanja

U GFP za 2023. godinu, opština je prikazala potraživanja u iznosu od 12,832,356€. Ova vrednost se sastoji od poreza na imovinu 11,490,548€, zakupnine prodavnica 49,933€, zakupnine zemljišta 267,727€, tržišne rente 10€, zakupnine parkinga 8,522€ i poreza na preduzeće 1,015,614€.

Pitanje B7 – Povećanje potraživanja

Nalaz Zakon br. 08/L-176 o izmenama i dopunama zakona koji sadrže posebne administrativne procedure i njihovom usklađivanju sa zakonom br. 05/L-031 za opšti upravni postupak stupio je na snagu dana 21.07.2023. godine i ima za cilj usklađivanje posebnih upravnih postupaka sa opštim upravnim postupkom, kojim je dopunjeno i izmenjeno više zakona, a jedan od njih je i Zakon br. 06/L-005 o porezu na nekretnine. Gore pomenutim zakonom zabeleženim kroz član 112. izmenjen je postupak izvršenja odluke o neizmirenim poreskim obavezama, tako da se za izvršenje ovih odluka (prema članu 30. Osnovnog zakona) neće koristiti postupak privatnog izvršenja, već opština će ih sama izvršiti koristeći ista sredstva koja PAK može koristiti za naplatu neplaćenih poreskih obaveza. Međutim, postupak izvršenja se može primeniti na račun poreza na imovinu. Od stupanja na snagu ovog zakona, opština ne bi trebalo da pokreće postupak izvršenja protiv odluka donetih u skladu sa članom 30. Osnovnog zakona.. Takođe, članom 16. Uredbe o porezima, tarifama, naknadama i komunalnim uslugama, utvrđena je naplata neizmirenih poreskih obaveza primenom obaveznih mera naplate.

Potraživanja su porasla u odnosu na 2022. Na kraju 2023. godine potraživanja su porasla za 1,325,662€, što se vidi kod društvenih preduzeća (porez na imovinu i porez na preduzeća), gde dug ima vrednost od 4,198,250€. Najveći rast potraživanja je kod poreza na imovinu, u odnosu na prethodnu godinu, ove godine su povećane obaveze za porez na imovinu u iznosu od 949,465€ ili u meri od 9%.

Opština je uložila napore da putem pisama za podsećanje i završnih primedbi dužnicima naplati nenaplaćena sredstva od poreza na imovinu, zakupnine od zemljišta, lokala, pijaca ili taksi preduzeća, ali ove mere nisu bile dovoljno efikasne i trend povećanja obaveza prema opštini je negativan, zbog činjenice da dužnici nisu upućeni na sudske izvršitelje.

Ovo se desilo zbog nedovoljne kontrole i radnji u prikupljanju prihoda.

Uticaj Neprikupljanje naplaćenih prihoda na vreme utiče na nivo prikupljenih sredstava za opštinski budžet i negativno se odražava na finansiranje i realizaciju opštinskih projekata.

Preporuka B7 Gradonačelnik treba da analizira efikasnost raspoloživih mehanizama za naplatu potraživanja, uključujući dodatne pravne radnje preko sudskih izvršitelja, kako bi se osigurala njihova puna naplata.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

3 Sažete informacija o planiranju i implementaciji budžeta

U ovom poglavlju dali smo sažetak informacija o izvorima budžetskih sredstava, utrošku sredstava i prikupljenim prihodima, po ekonomskim kategorijama. Ovo je ilustrovano kroz sledeće tabele i grafikone:

Tabela 1. Troškovi prema izvorima budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ⁵	2023 Troškovi	2022 Troškovi	2021 Troškovi
Izvori fondova	31,558,422	40,671,860	37,887,249	26,883,540	27,459,229
Grant Vlade – Budžet	27,354,635	30,520,137	29,288,858	22,346,229	23,695,818
Finansiranje putem zaduživanja	0	0	0	264,489	96,003
Prenete iz prethodne godine	0	3,418,527	2,846,991	1,677,526	621,817
Sopstveni prihodi	4,203,787	5,703,787	5,163,647	2,557,216	3,004,022
Unutrašnje donacije	0	46,772	0	23,807	30,946
Spoljne donacije	0	982,637	587,753	14,272	10,624

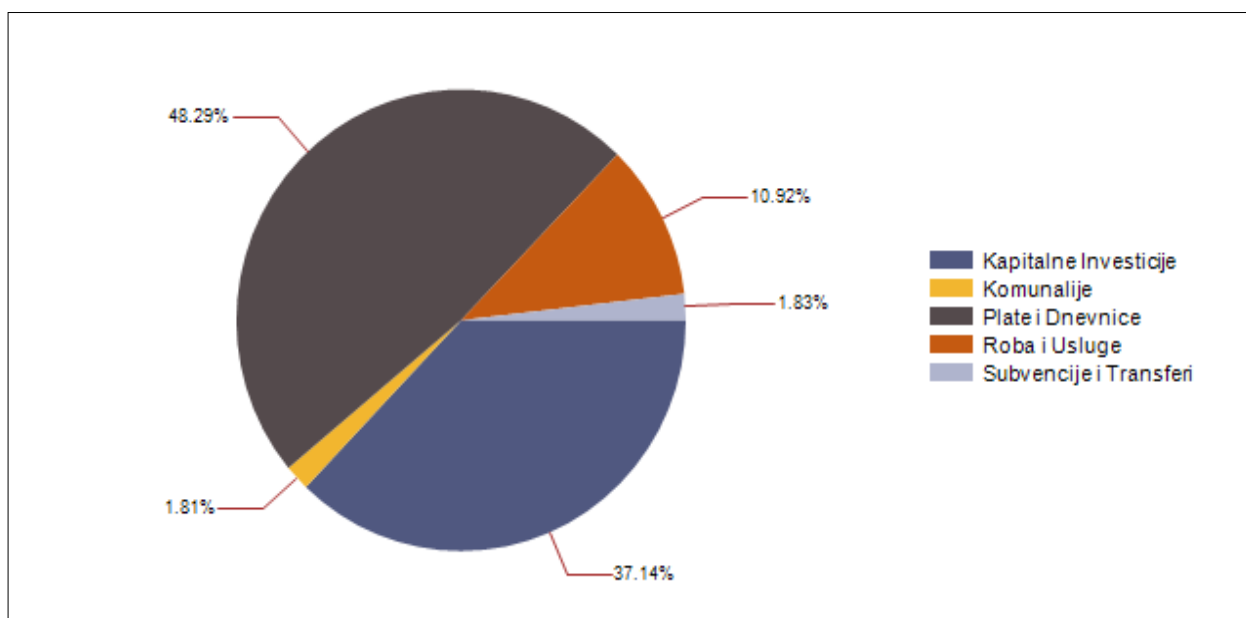
Konačni budžet je bio veći od početnog budžeta za 9,113,438€. Ovo povećanje je rezultat primanja budžeta iz prihoda prenetih iz prethodne godine, centralnog nivoa, donacija, zaduživanja. U 2023. godini, opština je potrošila 93% završnog budžeta, sa povećanjem od 3% u odnosu na 2022.godinu. Objašnjenja o trenutnoj poziciji su detaljno podneta u nastavku.

Tabela 2. Potrošnja fondova prema ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2023 Troškovi	2022 Troškovi	2021 Troškovi
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama	31,558,422	40,671,860	37,887,249	26,883,540	27,459,229
Plate i Dnevnice	15,120,092	18,297,786	18,295,920	14,345,541	15,812,416
Roba i Usluge	3,750,000	4,218,744	4,136,946	3,858,972	3,258,299
Komunalije	628,700	694,245	687,330	565,968	561,203
Subvencije i Transferi	620,500	760,321	695,219	614,000	591,454
Kapitalne Investicije	11,439,130	16,700,762	14,071,834	7,499,060	7,235,857

Objašnjenja za trenutnu poziciju su detaljno podneta u nastavku.

- Završni budžet za plate i dnevnice u odnosu na početni budžet ukupno je povećan za iznos od 3,177,091€. Ovo povećanje je po rebalansu budžeta za iznos od 2,950,086€, na njega je uticala odluka Vlade o povećanju plata, fiskalni paket u iznosu od 215,415€, naznačenim žirantima donatora u iznosu od 12,193€,
- Završni budžet za robe, usluge i komunalije je povećan za iznos od 534,289€, na ovo povećanje uticali su prihodi tekuće godine i prenet iz prethodne godine za iznos od 516,273€ i utvrđeni grantovi od donatora u iznosu od 18,016€.
- Završni budžet za subvencije i transfere u odnosu na početni budžet je povećan za 139,821€, kao rezultat prihoda tekuće godine i onih prenetih iz prethodne godine 136,862€ i dodeljenih donacija donatora 2,959€.
- Završni budžet za kapitalne investicije u odnosu na početni budžet povećan je za 5,261,632€, na povećanje su uticali prihodi tekuće godine kao i oni preneti u iznosu od 4,265,391€ i dodeljenih donacija donatora za 996,241€.

Prihodi koje je opština Đakovica ostvarila u 2023. godini iznosili su 6,673,351 €. Oni se odnose na prihode od poreza na imovinu, prihode od građevinskih dozvola, administrativne takse, prihode od poslovnih aktivnosti, prihode od zakupnine, učešća itd. Pored ovih prihoda, opština je primila i indirektno prihode prikupljene od centralnog nivoa u iznosu od 840,912€ (saobraćajne kazne 741,712€ i prihode od suda u iznosu od 50,062€) i prihode od donatora u iznosu od € 969,564.

Tabela 3. Prihodi (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2023 Prijemi	2022 Prijemi	2021 Prijemi
Ukupno prihodi	4,203,787	4,203,787	5,797,084	4,697,952	4,115,649
Poreski prihodi	2,703,682	2,703,682	2,742,878	2,296,134	2,313,597
Neporeski prihodi	1,500,104	1,500,104	3,054,205	2,377,763	1,801,140
Ostali prihodi	0	0		24,055	912

4 Napredak u implementaciji preporuka

Revizorski izveštaj za GFP za 2022. rezultirao je sa 15 preporuka. Opština je pripremila Akcioni plan, koji predstavlja način na koji će implementirati date preporuke. Do kraja naše revizije 2023. godine, osam (8) preporuka je sprovedeno, a sedam (7) preporuka još uvek nije adresirano, kao što je prikazano na grafikonu 2, ispod. Za potpuniji opis preporuka i načina na koji su tretirane, pogledajte Tabelu preporuka br.4

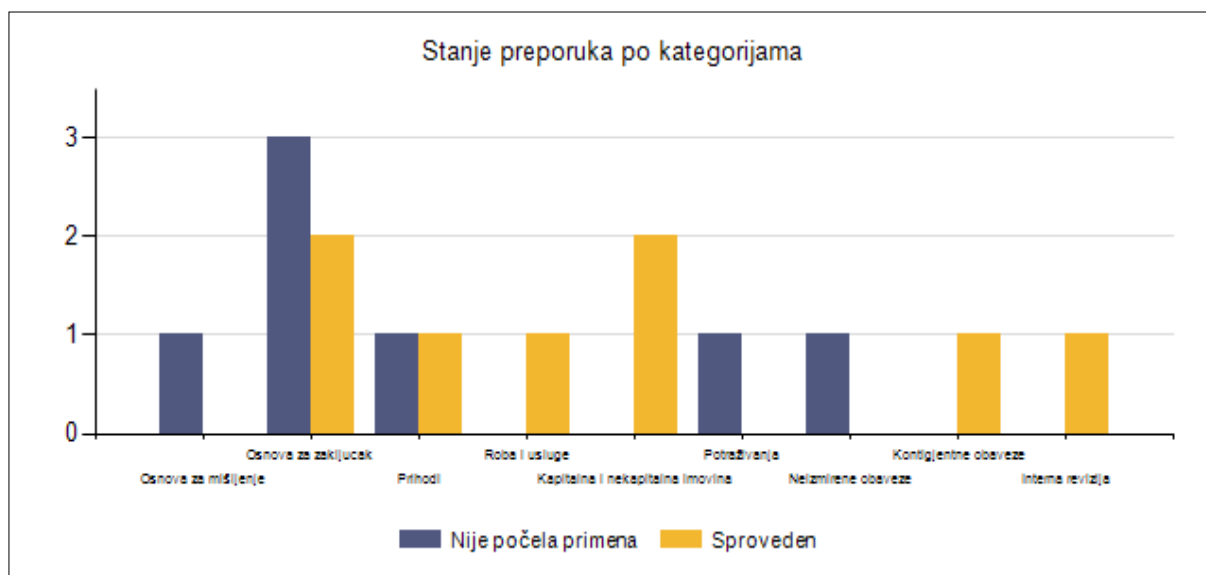

Tabela 4 Rezime preporuka iz prethodne godine

Br.	Oblast revizije	Preporuke za 2022 godinu	Preduzete akcije	Status
1.	Osnova za mišljenje	Predsednik mora da obezbedi da se slučajevi zahteva za isplate identifikuju kroz sudske odluke, dalje, u saradnji sa Trezorom, zahtevati da se Opština unapred obavesti i da se isplata izvrši iz adekvatne ekonomske kategorije.	Nisu preduzete potrebne radnje.	Implementacija nije počela
2.	Osnova za zaključak	Predsednik da obezbedi da se poštuju koraci definisani pravilima koja su na snazi u vezi sa realizacijom plaćanja, tako da se tokom prosleđivanja isplata, da se prvo obavezuju sredstva, a zatim da se donosi nalog za kupovinu i na kraju primiti robu/uslugu i izvršiti isplatu.	Nisu preduzete potrebne radnje.	Implementacija nije počela
3.	Osnova za zaključak	Predsednik mora da obezbedi da se procena tendera izvrši u roku od 30 dana, i samo u izuzetnim i opravdanim slučajevima, posebno za ugovore složene prirode, ovaj rok se produžava za dodatni period.	Nismo naišli na takve slučajeve.	Implementirano

4.	Osnova za zaključak	Predsednik mora osigurati praćenje obuka za menadžere projekata, kako bi osigurao da će se upravljanje ugovorima održavati i arhivirati u elektronskom sistemu javnih nabavki.	Nisu preduzete potrebne radnje.	Implementacija nije počela
5.	Osnova za zaključak	Predsednik mora da obezbedi da odgovarajuća kontrola funkcioniše preko kancelarije za nabavke, tako da pregleda da zahtevajuće jedinice sastavljaju tehničke specifikacije u skladu sa zakonskim zahtevima i potrebama opštine, određujući standard kvaliteta rada ili snabdevanja.	Nisu preduzete potrebne radnje.	Implementacija nije počela
6.	Osnova za zaključak	Predsednik treba da obezbedi da se stvore uslovi za funkcionalizaciju veb-aplikacije, i da ona što pre moguće bude na usluzi građanima.	Preporuka je adresirana,	Implementirano
7.	Prihodi	Predsednik mora da obezbedi bolju koordinaciju među nadležnih službenika, da se razmatranje pritužbi poreskih obveznika obavi u zakonskim rokovima.	Preduzete su neophodne mere za adresiranje preporuke	Implementirano
8.	Prihodi	Predsednik da obezbedi unapređenje procesa organizovanja inspeksijske aktivnosti prema zakonskim kriterijumima definisanim kako bi se evidentirale eventualne promene od inspeksijskih nadzora, kako bi podaci o porezu na imovinu bili potpuni.	Nisu preduzete potrebne radnje	Implementacija nije počela
9.	Zajednička pitanja	Predsednik mora da osigura pravilno planiranje budžeta jačanjem finansijske discipline kako bi se proces plaćanja odvijao u okviru budžetskih planiranja i zadatih rokova.	Nisu preduzete potrebne radnje.	Implementirano
10.	Imovina	Predsednik mora osigurati da se proces upravljanja imovinom odvija u skladu sa Uredbom o upravljanju nefinansijskom imovinom.	Nisu preduzete potrebne radnje.	Implementirano
11.	Imovina	Predsednik mora da obezbedim da se korišćenje vozila i vođenje evidencije vrši u skladu sa zakonskim uslovima, kao i da inicira izradu internog pravilnika o načinu korišćenja službenih vozila.	Preporuka je sprovedena.	Implementirano
12.	Potraživanja	Predsednik treba da analizira efektivnost raspoloživih mehanizama za ubiranje potraživanja, uključujući dodatne pravne radnje preko	Nisu preduzete potrebne radnje.	Implementacija nije počela

		izvršitelja, kako bi osigurao njihovo puno ubiranje.		
13.	Neizmirene obaveze	Predsednik mora da obezbedi adekvatno planiranje budžeta i da se pokretanje procedura potrošnje sprovodi samo kada su sredstva na raspolaganju za eliminisanje obaveza prema EO-u. Takođe, Predsednik mora da obezbedi da se izvrše sve obaveze iz prethodnih godina.	Nisu preduzete potrebne radnje.	Implementacija nije počela
14.	Kontingentne obaveze	Predsednik mora osigurati pravilan sistem kontrole u cilju stvaranja i održavanja opšteg registra potencijalnih obaveza kako bi njihovo izveštavanje bilo tačno.	Preduzete su neophodne radnje, a potencijalne obaveze su obelodanjene u GFP.	Implementirano
15.	Interna revizija	Predsednik mora da pregleda učinak JUR-a i, u skladu sa potrebama i finansijskim i budžetskim mogućnostima, preduzme mere za povećanje ljudskih kapaciteta unutar JUR-a.	Preduzete su neophodne radnje za rešavanje ove preporuke	Implementirano

Ovaj Izveštaj je prevod sa originalne verzije na albanskom jeziku. U slučaju nedoslednosti prevladava verzija na albanskom jeziku.

Vlora Spanca, Generalna revizorka

Agron Feti, Pomoćnik Generalnog Revizora

Ramadan Gashi, Direktor revizije

Fejzullah Fejza, Vođa tima

Astrit Bllaca, Član tima

Arbresha Breznica Rama, Član tima

Prilog I: Pismo potvrde

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me gjetjet e Auditorit të Përgjithshëm për vitin 2023 dhe për zbatimin e rekomandimeve

Për: Zyrën e Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese:

Konfirmoj se përmes emailit, kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Pasqyrave Financiare të Komunës së Gjakovës për vitin 2023 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti")

- Përkundër faktit dhe rekomandimeve të Zyrës Kombëtare të Auditimit, ne si Komunë i kemi ndjekur të gjitha hapat që mos të vijmë deri te kualifikimi i raportit.
- Sa i përket tërheqjes së njëanshme nga Departamenti i Thesarit në kuadër të Ministrisë së Financave, Punës dhe Transfereve, nuk janë marrë parasysh emaillet nga Komuna, korrigjimet e keq-klasifikimeve dhe vendimi nga Asambleja Komunale.
- Të gjitha këto dëshmi i kemi prezantuar tek Zyra Kombëtare e Auditimit.
- Brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për zbatimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për zbatimin e tyre.

Ardian Gjini

Kryetar i Komunës

Data: 24.06.2024

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR-a i drugi delovi izveštaja revizije

Izveštaj revizora o finansijskim izveštajima ¹¹ treba da sadrži mišljenje o finansijskim izveštajima, na osnovu zaključaka izvedenih iz dokaza dobijenih tokom revizije. Kada se revizija vrši i radi procene usaglašenosti sa drugim zakonima i propisima, revizori imaju dodatnu odgovornost da izveštavaju o usklađenosti sa vlastima⁷, što rezultira zaključkom o usklađenosti.

Da bi se došlo do zaključka da je mišljenje o finansijskim izveštajima modifikovano ili rasprostranjeno, revizor treba da obezbedi da rezultati revizije uključuju ili ne sadrže materijalno značajne pogrešne prikaze ili diseminaciju, ili takve moguće, pretpostavljene u slučaj ograničenja delokruga.

Pogrešno prikazivanje je razlika između prijavljenog iznosa, klasifikacije, prezentacije ili obelodanjivanja stavke u finansijskim izveštajima i količine, klasifikacije, prezentacije ili obelodanjivanja koji su potrebni da bi ta stavka bila u skladu sa primenljivim okvirom finansijskog izveštavanja. Pogrešna prikazivanja mogu nastati greškom ili obmanom.

(odlomak od MSVIR 200)

Oblik mišljenja

Ne-modifikovano mišljenje

Formuliše kada se ne otkriju pogrešna prikazivanja ili neusklađenosti; kada se otkriju pogrešna prikazivanja ili neusklađenosti, bilo pojedinačno ili zajednički, ali koja nisu jednaka ili prelaze nivo materijalnosti finansijskih izveštaja u celini; ili kada pogrešno (a) iskazivanje (a) i / ili neusklađenosti otkrivene u okviru date klase transakcija nije jednako ili premašuje nivo materijalnosti utvrđen za tu klasu transakcija. Takođe se formuliše ako nema ograničenja delokruga ili kada ograničenje delokruga ne može dovesti do izbegavanja značajnih pogrešnih prikazivanja i / ili neusklađenosti.

Ograničenje delokruga nastaje kada revizor nije u mogućnosti da prikupi dovoljno revizijskih dokaza da bi zaključio da finansijski izveštaji u celini ne sadrže materijalno pogrešne prikazivanja.

Revizor treba da izrazi jedno **ne-modifikovano mišljenje** revizije ukoliko se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja ili neusklađenosti.

Modifikovano mišljenje revizije može biti:

- kvalifikovano mišljenje,
- protivno mišljenje; i
- odricanje od mišljenja

Kvalifikovano mišljenje

Formuliše se kada se otkriju pogrešna prikazivanja i / ili neusklađenosti, bilo pojedinačno ili zajednički, jednaka ili premašuje nivo materijalnosti finansijskih izveštaja u celini; ili kada je pogrešno prikazivanje i / ili neusklađenost otkriveno u okviru date klase transakcija jednako ili premašuje niži nivo materijalnosti utvrđen za tu klasu transakcija. Takođe se formuliše ako postoji ograničenje delokruga, što možda neće dovesti do izbegavanja materijalno pogrešnih prikazivanja.

Protivno mišljenje

Formuliše se kada se otkriju pogrešna prikazivanja i / ili neusklađenosti, bilo pojedinačno ili zajednički, što premašuje nivo značajnosti finansijskih izveštaja u celini; ili kada pogrešna prikazivanja i / ili odstupanja otkrivena unutar date klase transakcija daleko premašuju nivo materijalnosti utvrđen za tu klasu transakcija.

“rasprostranjeno” je termin koji se koristi, u kontekstu pogrešnih prikazivanja i / ili neusklađenosti, da bi se opisali efekti pogrešnih prikazivanja i / ili neusklađenosti na finansijske izveštaje; ili potencijalnih efekata na finansijske izveštaje pogrešnih prikazivanja i / ili nepoštovanja zakona, ako postoje, koji se ne otkrivaju zbog nemogućnosti pribavljanja dovoljnih odgovarajućih revizorskih dokaza. Rasprostranjeni efekti na finansijske izveštaje su oni koji prema mišljenju revizora:

- a) nisu ograničeni na određene stavke, račune ili stavke finansijskih izveštaja;
- b) ali ako su ograničeni kao takvi, oni predstavljaju ili mogu predstavljati značajan deo finansijskih izveštaja; ili
- c) U pogledu obelodanjivanja, neophodno je da korisnici razumeju finansijske izveštaje.

Odricanje od mišljenja

Formuliše se kada je ograničenje delokruga, tj. kada je nemogućnost pružanja dovoljnih odgovarajućih revizorskih dokaza materijalne i rasprostranjene.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima

Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Završne napomene

- ¹ Usklađenost sa nadležnim organima – poštovanje svih relevantnih zakona, pravila, propisa, standarda i dobre prakse u javnom sektoru
- ² Ostali izveštaji su zahtev člana 8 Uredbe 01/2017 o godišnjem finansijskom izveštavanju
- ³ Kolektivno se odnosi na usklađenost sa nadležnim organima
- ⁵ Konačni budžet – budžet odobren od strane Skupštine, a zatim usklađen od strane Ministarstva finansija
- ⁶ Finansijski izveštaji u javnom sektoru takođe uključuju izveštaj(e) o izvršenju budžeta
- ⁷ Usklađenost sa nadležnim organima: usklađenost sa zakonima, propisima, standardima ili dobrim praksama.